

Romano hangos

15. let

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 18 • ČÍSLO 9 • VYŠLO 19. SRPNA 2016

zprávy

ČR – Míra nezaměstnanosti v červnu klesla z květnových 5,4 % na 5,2 %. Bylo evidováno 384 328 nezaměstnaných. Je to nejnižší nezaměstnanost od roku 2008, také jedna z nejnižších v rámci EU. Déle než 12 měsíců je 163 388 nezaměstnaných, déle než šest měsíců je 226 373 nezaměstnaných. Nejvyšší nezaměstnanost je v Mosť 11 %. Jeden nezaměstnaný stojí ročně 200 000 Kč. Částka je složena z podpory v nezaměstnanosti, státních plateb za zdravotní pojištění, ztrát z daní a odvodů za neprovedenou práci (44 % z celkové částky) a z dalších sociálních dávek (33 %), jako je například příspěvek na bydlení.

KARLOVY VARY – Rozálie Koutová a Tomáš Bojar natočili film o děčínském romském fotbalovém klubu, se kterým soupeři odmítali hrát. Film byl uveden v rámci karlovarského festivalu, který proběhl na začátku července.

z obsahu

Téma čísla:

Náboženství

strana 4, 5

Rozhovor s

Mikulášem Vymětalem
o tom, kam se poděl Bůh

strana 4

Romové dostanou
odškodnění

strana 6

Památný den romského holocaustu: Nacisté před 72 lety zplynovali 3000 Romů a Sintů

V noci z 2. na 3. srpna roku 1944 zavraždili nacisté v plynových komorách koncentračního a vyhlazovacího tábora Osvětim – Březinka 2 898 Romů a Sintů. Další Romové byli zavražděni v koncentračních táborech především v Chelmu, Treblince, Majdanku, Sobiboru a Belzcu. Jiní, jejichž počet se jen ztěžuje odhaduje, byli postříleni a pohřbeni do masových hrobů v lese. Romové z celé Evropy si proto tento

den připomínají jako Památný den romského holocaustu.

Památný den však nemusel připadnout právě na 2. srpna – nacisté se o vyhlazení tzv. cikánského tábora v Osvětimi pokusili už 16. května téhož roku. Zabránila jim v tom vzpoura romských vězňů. „Vězni odmítli vyjít, zabarikádovali dveře a v zoufalství se připravovali na obranu za pomoci kamenů a pracovního nářadí. Členy koman-

da SS toto odepření poslušnosti zaskočilo a jejich velitel se rozhodl akci odložit,“ přiblížil událost pro server Romea.cz historik Michal Schuster. 16. květen proto vešel do historie jako Den romského odboje.

Památný den si každoročně připomínají lidé v mnoha zemích. Několik stovek lidí se sešlo tradičně při vzpomínkové akci v Osvětimi, kam se letos vydali i čeští Romové. Připomínkové akce se konaly

i v Praze nebo Letech u Písku, kde od 11 hodin proběhl pietní akt.

Vyhlazovací politika nacistického Německa vedla podle odhadů ke smrti půl miliónu Romů a Sintů z celé Evropy. Některé odhady uvádějí až 800 tisíc obětí, což činí asi čtvrtinu až polovinu romské předválečné populace.

Jana Baudyšová
foto: United States Holocaust Memorial Museum

Prima balí Romům kufry

Televize Prima má zřejmě ve svém anti-etickém kodexu zakódovanou povinnost neustále poštávat proti lidem z menšin. Ne-

dávno vyšlo najevo, že redaktoři jejího zpravodajství museli podle pokynů svých nadřízených informovat o uprchlících výhradně ne-

gativně. Nyní redakce předsedla zpět na Romy. Prima nedělá zpravodajství, které by ze zákona mělo být objektivní a vyvážené, ale nepřetržitou kampaň proti menšinám.

Prima své diváky nenechává na pochybách, od samého počátku své reportáže jim dává najevo, co si „mají myslet“.

Moderátoři ve studiu ji uvedli takto: „Do Česka by se mohly vrátit až dva a půl tisíce českých romských rodin z Velké Británie. Tamní úřady totiž utahují opasky a značně snižují nebo dokonce úplně ruší některé sociální dávky. Chtějí tak zatočit s těmi, kteří nepracují a neodvádí tak daně státu. Některí Romové proto volí návrat do rodné země. Atmosféra mezi přistěhovalci je navíc napjatá i kvůli otázkám brexitu.“

Prima přitom nenašla jediného Roma, který by se chtěl kvůli brexitu či odebrání sociálních dávek vrátit do ČR už nyní, v reportáži vydává za pravdu to, co dva dotazovaní Romové, kteří do ČR jedou na dovolenou, někde zaslechli nebo o čem se diskutuje na Facebooku.

Autorka reportáže Kristýna Vedralová: „Přestože důsledky brexitu jsou zatím v nedohlednu a nová pravidla pro migranty v zemi začnou platit nejdříve až za dva roky, někteří už teď balí kufry, a to i čeští občané.“

Miroslav Milo, obyvatel Glasgow: „Člověk se bojí teď, protože neví, co bude po brexitu. Hodně lidí si stěžuje, že neví, co bude. Na Facebooku panika byla a někteří zvažují, že půjdou domů.“

Pan Milo tedy říká: „Někteří na Facebooku zvažují.“ Nehovoří o ti-

sících rodin, které zítra „zaplaví“ Českou republiku. Vedralové se strašit brexitem nepovedlo, takže honem chvátá do jiného dolu, kde by přeci jen něco štvavého mohla vykutat.

Vedralová: „Ne všichni ale reagují na odchod Velké Británie z Evropské unie. Příčina je úplně jinde. Britské úřady začaly nezaměstnaným přistěhovalcům odepírat sociální dávky. V zemi tak rodiny prý už nic nedrží.“

Paul Millar, honorární generální konzul ČR ve skotském Edinburghu: „Jsou lidé, kteří se vrací, protože jim odebrali sociální výhody. Měl jsem tady rodinu, která sem přijela, že se vrací teda do Českých Budějovic, protože jim odebrali takzvaný housing benefit, čili sociální podporu na bydlení.“

Pokračování na str. 2

zprávy

BRNO – Zájem Romů o doučování dětí roste. Celostátně je zmiňováno Muzeum romské kultury v Brně, kam letos docházelo 74 dětí, doučoválo je 57 dobrovolníků a pět externistů, kteří odučili celkem 1 800 hodin. Poptávka rodičů převyšuje kapacitní i prostorové možnosti Muzea romské kultury, které nabízí doučování již 12 let. Za tu dobu pomohlo tisíce dětí, což je pětina všech nezletilých dětí v Brně.

Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) udává, že vloni stoupl počet uprchlíků na 65 milionů. Evropa loni přijala 4,4 miliony, což je proti roku 2014 nárůst o 43 %. Nejvíce běženců pochází ze Sýrie, Afghánistánu, Burundi a z Jižního Súdánu. Jejich cílem je hlavně Turecko, Německo, Rusko, Francie, Švédsko, Británie a Itálie.

V ČR za prvních pět měsíců letošního roku požádalo o azyl 662 cizinců, což je meziročně o 17 % méně. Nejvíce žádají Ukrajinci a Iráčané, objevují se také Číňané, Kubánci, Syřané, Rusové a Gruzínci.

PRAHA – Dne 26. 7. se uskutečnilo setkání ministra pro lidská práva a legislativu Jiřího Dienstbiera s významnými zástupci Romů, které každoročně ministr pořádá. Na programu byla diskuse k připravovanému zákonu o sociálním podnikání a k zákonu o sociálním bydlení v souvislosti s tím, jaké překážky by mohl představovat v oblasti standardního bydlení. Byla hodnocena také Strategie romské integrace do roku 2020 a její naplňování, stejně tak jako Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016 až 2020.

- Český Svaz bojovníků za svobodu na svém pravidelném výročním sjezdu v červnu udělil Řád prezidentu republiky za dlouhodobou podporu svobody a demokracie. Prezident tento akt komentoval slovy, že si jej (ten řád) nezaslouží, ale že si jej odpracuje. Naše redakce s panem prezidentem tentokrátě výjimečně souhlasí.
- Generální inspekce bezpečnostních sborů (GIBS) uzavřela případ výletníků do areálu Pražského hradu bez jakékoliv kontroly. Podle GIBS bylo vše v pořádku. O tom blíže náš redaktor Karel Holomek v článku Návštěva Hradu bez kontroly.

Jen Hodonín u Kunštátu?

Když vláda před sedmi lety přijala návrh skupiny romských intelektuálů shromážděných kolem Muzea romské kultury v Brně (od r. 2005 zřizovatel Ministerstvo kultury ČR) formulovaný jako návrh zřízení informačního a vzdělávacího střediska Holocaustu Romů v Hodoníně u Kunštátu, stalo se tak nejen na základě síly argumentů této skupiny Romů, ale také díky faktu příznivých okolností. Členem vlády byl tehdy Michael Kocáb, který myšlenku zviditelnění romského holocaustu podporoval, jako součást všeobecného vzdělávání v české společnosti a jako nedostatek povědomí o účasti Romů na prozření o nebezpečnosti a neudržitelnosti zhoubných teorií o nadřazenosti jedné rasy nad druhými. Michaelu Kocábovi se ve vládě podařilo tuto myšlenku prosadit. Nebylo však možné toto centrum umístit do Letů u Písku, kde vězela jako výstražný prst prasečí farma, a proto se po zralé úvaze obrátil na Muzeum romské kultury v Brně, o kterém bylo známo, že o zpietnění míst romského holocaustu usilovalo už za Kocábovi předchůdkyně Džamily Stehlikové, na jejíž úsilí Michael Kocáb navazoval. Dokázalo zřídít na místě hromadných hrobů v lese za táborem v lokalitě zvané Žalov památník z dílny romského sochaře Eduarda Oláha. Od roku 1996 zde romské muzeum pravidelně koná pietní akty za oběti Romů i za účasti veřejnosti.

Připomeňme, že v Letech u Písku byl za okupace zřízen koncentrační tábor pro české Romy a v Hodoníně u Kunštátu pro Romy moravské. Budiž také bráno na vědomí, že tato koncentrace Romů byla

provedena za účelem jejich konečné likvidace a že byla jen odložena a využita jako pracovní síla pro účely válečných potřeb třetí říše.

Vláda musela ukázat dobrou vůli za každou cenu a když už se jí nepodařilo odstranit nebo přemístit onu dehonestující farmu v Letech u Písku, učinila tedy vstřícný krok u druhého podobného tábora.

Na účel vybudování střediska romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu tedy posléze vláda vyčlenila 90 milionů korun. A ze všeobecné pokladní správy byly tyto prostředky přesunuty na účet Ministerstva školství.

Zcela překvapivě a proti vši logice byla funkce správce Památníku svěčena Národnímu Muzeu Jana Amose Komenského (NMJAK), které do tohoto okamžiku nemělo o existenci romských táborů za okupace s největší pravděpodobností žádné bližší povědomí. Protože bylo jasné, že jde o hru kompromisů, Romové tuto hru přijali u vědomí, že bylo přece jen dosaženo významného počínu v nápravě křivd spáchaných na Romech. Proto také všichni zainteresovaní příkladně spolupracovali s NMJAK.

Výsledkem byla právě v těchto dnech veřejnosti představená stavební část areálu, vybudovaného na místě bývalého cikánského koncentračního tábora, který svým charakterem odpovídá informačnímu centru o romském holocaustu, jak bylo v dlouhých debatách i v rámci stanovené odborné komise, přijato. Přesto na tiskové konferenci na tomto místě v pátek dne 29. července byl areál nazván Památník Hodonín u Kunštátu.

Byla představena naprosto skvělá práce, která je výsledkem úsilí mnoha lidí, jmenujme alespoň ředitelku NMJAK paní PhDr. Markétu Pánkovou, stavební dozor Ing. Pavla Štěpána, kteří se sedm let bezprostředně podíleli na konkrétním budování.

Proč však veřejnosti nemůže být oznámeno, že toto dílo by nikdy nemohlo vzniknout bez toho, co jeho vzniku předcházelo a co jsem tu popsal? Proč se v názvu úporně bráníme připomínce slova Rom? Skoro zoufalé úsilí panelistů tiskové konference připomínat, že na tomto místě byly vězněny též „různé skupiny nepohodlného obyvatelstva“, jako by chtělo srovnávat utrpení těchto lidí s romskými oběťmi na Žalově. Stačí se tam jen jít podívat a představit si, jak do vykopaných jam jsou beze vší lítosti házeny mrtvolky zde početně zemřelých dětí. Copak tohle byl srovnatelný osud později zde krátce vězněných příslušníků Wehrmachtu a politických vězňů pozdějších? Všichni většinou odsud odešli živí.

Nemohu se zbavit dojmu: komunisté za minulého režimu neradi slyšeli, a už vůbec nedokázali vnímat citlivě oběti Židů a Romů, tehdy ještě Cikánů. Romský ani židovský holokaust nikdy neodškodnil a neuznali... Mnohé dnešní instituce státní i samosprávné, když už musí přiznat Romům jejich nespornou účast na něčem, co přispělo celé společnosti, nejsou to schopny učinit náležitým a korektním způsobem. Pozůstatek komunistického myšlení v nás?

Karel Holomek

Prima balí Romům kufry

Dokončení ze str. 1

Přezkoumávání sociálních dávek je individuální

Výsledek: Pan konzul Primě potvrdil, že se vrátila jedna rodina, protože nedostala příspěvek na bydlení – a to nevíme, proč ho nedostala, Prima se to vůbec nepokoušela zjistit. Vedralová z této jediné potvrzené informace, kterou v reportáži má, vyvodila, že britské úřady začaly nezaměstnaným přistěhovalcům odebírat sociální dávky, a v zemi proto už dva a půl tisíce rodin nic nedrží.

Konzul Paul Millar ochotně odpověděl i serveru Romea.cz. „Vím o jednom či dvou případech, kdy byl migrantům odebrán sociální příspěvek na bydlení. Říkám všeobecně migrantům, neříkám specificky Romům, protože osobně nedělám rozdíly mezi etnickým původem. V jednom z těch případů bylo důvodem, že ten český občan neplatil daně, protože pracoval na černo, v myšce automobilů. Na straně druhé, vím o vcelku štedré alokaci různých sociálních dávek, kupříkladu svobodným matkám,“ řekl Romea.cz Paul Millar.

Paul Millar, honorární generální konzul ČR: „Pokud je mi známo, k žádnému oficiálnímu prohlášení o krácení dávek nedošlo a parlament ve Westminsteru o tom nejednal.“ Vyplácení sociálních dávek je podle něj dislokováno podle oblastí a zabývají se tím příslušné sociální správy. „Může to být administrativní opatření té které jednotlivé správy – ty výplatu dávek občas re-

vidují na základě platných předpisů, které berou na zřetel, jestli kupříkladu dotyčný pracuje či aktivně hledá práci,“ dodává konzul. Takže, co jsme se dozvěděli: v místě, kde se ptala Prima, došlo k odebrání dávky dvakrát, a nevíme přitom, jestli šlo o Romy či etnické Čechy. Britské úřady revidují výplatu dávek jednotlivě, nikoli po tisících, takže z tohoto důvodu návrat deseti tisíc Romů nehrozí.

Cestopisná reportáž TV Prima

Pojďme se podívat, čemu Prima říká potvrzení informace. Vedralová: „Situaci nám potvrzuje i osmatřicetiletá Lucie, která si u konzula byla vyřídít cestovní doklady pro své děti. Do Edinburghu jela 400 kilometrů. Jinde by totiž pasy nezískala tak rychle. Ona prý ale prozatím jede do Čech jen na dovolenou.“

Lucie Demeterová, Liverpool: „Lidi houfně odjíždějí domů, vlastně i nastálo, i tak, takže všechno je plný a jsem ráda, že jsem vůbec našla tohle to. – Ty, který nepracujou, tak vlastně odjíždějí domů. Oni budou muset odjet, jim nic jiného nezbyvá. Nebudou brát nic...“

Ani z tohoto dojmu dotazované, vydávaného za ověřování informace, Vedralová nevydolovala dva a půl tisíce rodin. Nevíme, kolik Romů nepracuje a kolik z nich bude muset z Británie odejít, až v důsledku brexitu změní své zákony. A kolik z nich se vrátí do ČR, kolik poputuje jinam. K vydávání úvah a diskusí mezi

Romy žijícími v Británii za hotová rozhodnutí zneužila redaktorka Romku, která evidentně nevěděla, o čem reportáž bude. O tom svědčí i to, že v první části odpovědi hovořila na kameru o své dovolené.

„TV Prima se objevila zde na konzulátu náhodou, když pořizovala cestopisnou reportáž. Její štáb se zde setkal se dvěma rodinami, kterým jsem právě vyřizoval doklady na cestu do ČR,“ řekl serveru Romea.cz Paul Millar.

Problémová Kristýna Vedralová

A nyní již k vrcholu televizní žurnalistiky Kristýny Vedralové i TV Prima.

Vedralová: „Ve Velké Británii žije asi dva a půl tisíce českých romských problémových rodin. Pokud by se všechny rozhodly vrátit zpět, Česká republika se bude muset najednou vypořádat s asi 10 tisíci novými obyvateli. Je podle vás reálné, že se těch dva a půl tisíce rodin, kterým sebrali vlastně ty sociální dávky, teď zvedne a rozhodne se pro návrat do České republiky?“

Paul Millar: „Všichni ne, ale ti, kteří tam mají zázemí, ti o tom uvažují, určitě...“ Naprosto znechucen touto reportáží TV Prima je Petr Torák, který pracuje jako policista ve městě Peterborough, asi 120 kilometrů severně od Londýna.

„Před tím, než jsem odjel na dovolenou, mi pár lidí říkalo, že mají strach z toho, že budou muset opustit Británii, ale nikdo z nich neplá-

noval návrat do České republiky nebo na Slovensko. Ta reportáž je založena na nepravdivých a zkreslených informacích. Je mi z té reportáže i z té reportérky špatně,“ řekl redakci Romea.cz Torák, jenž loni obdržel Řád britského impéria. Toto vysoké civilní vyznamenání mu propůjčila královna Alžběta II. především za komunitní práci.

Po zhlédnutí reportáže jsme hledali, kde vzala reportérka Primy údaj, že jde o 2 500 romských rodin, a jakým způsobem zjistila, že všechny tyto rodiny jsou problémové. Zaslali jsme redakci zpravodajství TV Prima e-mail v tomto duchu, odpověď jsme ovšem dosud neobdrželi.

Paul Millar má za to, že údaj o počtu romských rodin by mohl pocházet od sociálních charit, které se tím zabývají. „Například Riverside Centre v Newcastle upon Tyne podobnou statistiku zpracoval zhruba před rokem – údajně se v jeho oblasti vyskytuje cca 6 000 rodin z bývalého socialistického Československa. Nicméně, severovýchod Anglie nespadá do mé vymezené konzulární oblasti, ta končí na hranicích Skotska,“ soudí český honorární konzul.

Odkud se vzala informace, že tyto rodiny jsou problémové, však netuší. „S generalizací romských rodin jako ‚problémových‘ nesouhlasím, protože znám řadu takových případů, kdy oba či alespoň jeden z rodičů pracuje, děti docházejí do školy a celkově tu žijí normál-

ním způsobem, tak, jako všichni ostatní,“ dodal k tomu Paul Millar.

Prima šíří strach – měla by přijít o licenci

Vedení televize Prima nařídilo v září 2015 redaktorům, aby uprchlíky zobrazovali jenom jako hrozbu a riziko. Informoval o tom server Hlídací pes. A redaktoři tento pokyn plnili, jak upozornila i kampaň Hate Free, která běží pod vládní Agenturou pro sociální začleňování.

Nevíme, jestli podobný příkaz shora přišel i v případě českých Romů žijících v Británii, nebo je redakce zpravodajství Primy prostě zahrnula mezi uprchlíky. Jedno je ovšem jisté, TV Prima dál šíří strach za pomoci manipulace s informacemi.

A musíme si počkat na rozhodnutí Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV), zda to Primě i tentokrát projde beztržně. RRTV ve zmíněném příkazu vedoucích pracovníků redaktorům, v němž jim de facto nařizovali nebýt objektivní a vyvážení, nespatořovala porušení zákona o rozhlasovém a televizním vysílání. V tomto zákoně jsou přitom objektivita a vyváženost jednou ze zásadních podmínek pro udělování či odebrání vysílací licence. Teď si RRTV nechává vypracovat analýzu zpravodajství TV Prima, tak uvidíme, jak se k tomu postaví.

TV Prima škodí úmyslně demokracii, o licenci už dávno měla přijít.

František Kostlán

převzato z romea.cz

Anketní otázka

Jak vnímáte současný náboženský konflikt, který se projevuje velkými mediálními výkřiky o Bohu, Islámu a je dokonce doprovázen sebevražednými útoky tzv. věřících. Je v tom všem ještě nějaký Bůh nebo je chaos ve světě zapříčiněn jinými zájmovými skupinami než je „Bůh a jeho následovníci“?

Michal Šamko, ČR – Zruč nad Sázavou

To je zajímavá a důležitá otázka. Lidi často posuzují zlo s Bohem, ale já to vidím jinak. Bůh nám lidem dal určité období, období sedmi vlád, otrokářstvím počínaje a demokracií konče. Toto vše vzniklo tím, že Eva a Adam zhřešili. A tady vznikla ta sporná otázka, co s lidmi, kteří neuposlechli a zhřešili. Bůh jim dal tedy volnost, aby se přesvědčili, zda si jako lidé dokáží vládnout sami. Mnoho událostí kolem nás se odehrává díky špatným vládám. Lidstvo je rozdělené na bohaté a chudé. Jedni mají víru v bohatství a druzí v Boha. Jednoduše, veškeré zlo si vytváříme my lidi sami. Země je dosti velká a bohatá a všechny její produkty nám byly dány k užívání a k radosti. Bohužel touha po moci a bohatství lidstvo rozdělila. Vše, co mělo patřit všem, patří dnes velkým a bohatým korporacím. Jejich finance rostou a chudobní jsou na nich závislí. Vše tedy, co je kolem nás, války, nespůsoby, nenávisť, rasismus, je vytvořen zkažených lidí, kteří více než Bohu věří penězům a moci. Co se týče emigrantů, tak jejich víru v Boha ovlivňuje Satan. Zlo na zemi má své vyvolené a pod vedením Satana má přivést lidstvo k vyhubení se navzájem. Satan chce totiž Bohu dokázat, že stvořil člověka, který si nezaslouží být veden Bohem. Satan ví, že jeho moc je na vrcholu své slávy, pod jeho vedením se odehrává i migrace lidí ze zemí jiných tradic, kultur a vyznání. Lidi pod vedením Satana chtějí evropskou kulturu zničit. Chtějí kulturně i geneticky smíchat národy a potom této nové Evropě bude vládnout jen jedna vláda. Chaos vládne celému světu. Papež jako zástupce Boha na zemi Bohu vůbec neslouží. Pohanům se klaní, pohanům myje nohy, a tím podporuje i pohanskou víru. Lidi nevěří svým očím a viní za to Boha. Říkají „Bůh nás trestá, Bůh na nás zapomněl“. Ne, Bůh na nás nezapomněl, to my lidi pod vládou Satana jsme zapomněli na Boha. Celý svět je pod vládou Satana, a než lidi pochopí, že si sami vládnout neumí, že ze spárů Satana je dostane jedině vláda Boha a jeho syna Ježíše Krista, tak prožijí ještě hodně utrpení.

Eliška Smrtová, ČR – Klášterec nad Ohří

Já osobně si myslím, že do těchto špinavostí, nevraživosti, netolerancí bych Pána Boha netahala. Toto je lidské vypočítavé chování, doprovázené politikou, nevraživostí, pomstychtivostí, rádobý náboženstvím, atd. Ono je to jednodušší se za něco skrývat, než vyjít s pravdou ven. Boha obvinít je přeci TAK SNADNÉ, on to unese. V Izraeli u zdi Nářků jsem opravdu cítila a viděla, co je to LÁSKA K BOHU. Tam jeden o druhém nepotřeboval nic vědět, protože tam bylo silné, nepřekona-

telné pouto, ochrana Boží v pravém smyslu. Byli tam lidi z celého světa a nikdo nikomu nevadil, ba naopak. To, co se dnes vytváří, jsou jen politické sobecké zájmy ve všech směrech. A bohužel na místech, kde by se to vůbec nečekalo.

Lukáš Mat'o, SR – Brezno

Všetci veriaci, ktorí sa búchajú do prs a pritom majú v sebe sebavražedné myslenie, tak slúžia tomu druhému Bohu, a ten sa volá Satan. Fanatizmus je nebezpečný pre celé ľudstvo.

Markéta Kováčová, ČR – Brno

Myslím si, že věřící, kteří jdou po Ježíšově cestě, mají šířit boží poselství, mají pomáhat a dělat lidem i svět lepším. V poslední době ale vidím, že svět i lidi řídí Satan. Lidi zabíjejí lidi a věří, že jejich počin je spravedlivý. Necítí se být hříšnými, ba naopak, cítí se jako vítězové, kteří vykonávají poselství své víry. V Bibli se píše „pro mé jméno vás budou nenávidět“ a také se tam píše, že tohle se musí stát.

Helena Ferenčíková, ČR – Brno

Lidé jsou v různých vírách, ale nežijí podle toho, čemu věří a co propagují. Do kostela nechodí, scházejí se třeba ve sboru a tam tvrdí, že věří v Boha. Jakmile ale opustí sbor, tak už Boha neznají a prosazují nesmysly. Jsou schopní ublížit člověku, který myslí jinak, nebo je jiného přesvědčení. Co jsou to za lidi a jací jsou to věřící? Když věří v Boha, tak jak mohou ubližovat, jak mohou zabíjet, jak mohou podvádět Boha a jak mohou potom žít s takovým hříchem.

Lýdia Kotlárová, SR – Topoľčany

Ja tento problém vidím tak, že veľa ľudí je pseudoveriacich. Každý verí tomu, čomu chce veriť. Človek, ktorý verí v živého Boha, není nikdy žiadostivý žiadného boja, žiadnej vojny, žiadného utrpenia ľudí, a zvlášť nie kvôli nejakému mamonu, obohacovaniu sa na úkor iného človeka.

Keď človek verí v jediného živého Boha, tak sa drží desať božích prikázaní, kde okrem iných stojí: „Nezabíjaj!“ Ja viem, existuje veľa náboženstiev, kde zaradujeme aj toľko spomínaný Islám, no ľudia si musia uvedomiť, že Boha máme len jedného, aj keď ho každá viera pomenúva inak. Všetko zlo, alebo aj dobro, pochádza zo samého človeka, a preto je neomluvitelné, ak niekto pácha zlo a ospravedlňuje ho svojou vierou. Najväčším zlom pre človeka je sám človek!

připravil Gejza Horváth

Být Rapid Re-Housing

Počátkem bylo plánování, jednání, dotazování, projednávání... a potom... konečně jsme došli „na začátek“. Začal se realizovat projekt Rapid Re-Housing.

Cílem projektu je dát naději rodinám s dětmi, které žijí v ubytovnách, azylových domech či v jiné bytové nouzi, získat stabilní a důstojné bydlení. Jak vyplývá z Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2013–2015, v městě Brně neexistuje systém ekonomicky dostupného bydlení, které by lidem umožnilo skromné, ale důstojné, nezávislé a stabilní bydlení. Azylové domy jsou ve městě Brně dlouhodobě přeplněné a v naprosté většině případů neposkytují bydlení celým rodinám. Často se stává, že rodiny jsou navíc rozdělené, děti jsou v ústavní výchově a jejich návrat bývá podmíněn ustálenou bytovou situací rodiny. Výskyt chudoby na ubytovnách má řadu negativních dopadů na

ubytované rodiny, sousedství i na veřejné rozpočty. V ČR dosud neexistuje příklad systémového přístupu k ukončování bezdomovectví rodin s dětmi. Projekt je financován z fondů Evropské unie.

V průběhu dubna proběhlo sčítání rodin v bytové nouzi, na kterém se podílela řada pracovníků sociálních služeb a dobrovolníci. Z počtu 426 rodin, u kterých byly prokázány nedostatky v oblasti bydlení, vylosovala Zdravotní a sociální komise Rady města Brna 150 rodin, které se účastní výzkumné části projektu, z toho 50 rodin obdrží nabídku bydlení v sociálním bytě města Brna.

Pracovní tým ve složení terénních pracovníků IQ Roma servis, z.s. obdržel od Zdravotní a sociální komise Rady města Brna jména prvních deseti vylosovaných rodin. Jedná se především o matky samostatně žijící. Tým pracovníků se sešel na schůzce a naplánoval postup pro

předání oznámení, které dotčeným osobám sdělí, že byly vylosovány.

Rozdělili jsme si adresy a vyrážíme ve dvojici za rodinami. V neočekávaném okamžiku oslovujeme vylosovanou a předáváme jí obálku, kterou otevře a v jediný moment jí změní život. Najednou jsme součástí velkých emocí, které tyto ženy dávají silně najevo, rozbrečí se, objímají nás a některé dokonce líbají na tvář. Jiné potlačují své emoce a neustále otvírají a zavírají oznámení. Znovu a znovu si čtou to, čemu nejsou schopny uvěřit, nevěří, že právě ony měly to štěstí. Žijí se svými dětmi v azylových domech, na ubytovnách, u příbuzných nebo známých v nelehkých podmínkách, často i odděleně od svých dětí.

„Opravdu? Je to pravda? Já dostanu byt? Konečně budu bydlet společně s dětmi!“ A my jim můžeme odpovědět: „Ano!“

Marie Giňová
IQ Roma servis, z.s.

komentář

Jak jsem naháněl Michala Kocába

KAREL HOLOMEK

Dlouho se mi nedařilo získat důležitý doklad od Michala Kocába s ověřením podpisu pro zahájení činnosti v jakési užitečné občanské aktivitě.

V době, kdy již hrozilo skončení platnosti všech ostatních získaných podkladů, mezi nimiž scházel právě ten Kocábův, nezbylo než navštívit Michala v jeho bydlišti osobně. Telefonu hluché, mailu nedoručené. Tvůrčí zápal, tušil jsem vysvětlení absence komunikace.

Některí rockeři, muzikanti a jiní umělci si hlavu rozhodně nemíní zatěžovat podobnými malichernostmi, jako jsou byrokratické úkony, když myslí na věci mezi nebem a zemí.

Věděl jsem, že Michal bydlí v Praze Pod Havránkou a mlhavě tušil, že by to mohlo být v Tróji.

Když jsem konečně našel ten správný autobus s cílem Trója, vystoupil jsem a našel ulici Pod Havránkou. Ten den dopoledne několikrát zahřmělo, ale spadlo jen pár kapek.

Vzal jsem to s uspokojením na vědomí, neboť jsem neměl deštník. Jak krutě jsem se zmýlil, poznal jsem vzápětí. Měl jsem dlouhé bílé kalhoty a košili s krátkým rukávem.

První dům v ulici Pod Havránkou měl číslo 2. Podle adresy měl dům Michala číslo 240. Ulice vedla strmě nahoru, takže ten dům musel být hodně daleko a hodně vysoko. Bokem asfaltové silnice se zákruty byly schody, které vedly snad do nebe a bylo jich nepočítaně. Tam někde na konci mohl být dům Michala.

Srdnatě jsem se vydal po schodech nahoru. Začalo drobně pršet. V pěti minutách se dešť změnil v průtrž mračen provázenou hromy a blesky. Proti všem pravidlům bezpečnosti jsem se schoval pod jakýsi strom. Více než blesky mi vadilo, že jsem byl promočený až na kost. Příruční taška nad hlavou místo deštníku byla jen slabou ochranou. Když jsem se po schodech dostal úplně nahoru, polomrtvý a mokrý jako slepice, narazil jsem na konec asfaltky. Shora se po ní valily proudy vody. Barák nikde žádný. Vydal jsem se dolů a posléze narazil na vyjíždějící auto z jakéhosi luxusního zařízení s těmi elektricky otevíranými branami. Kocáb to nebyl.

Ptám se toho člověka: Nebydlí tu snad někde Michal Kocáb? Ten člověk řekl: Jo, bydlí, támhle nahoře.

Vždyť tam nic není!

On má ten dům ještě asi 500 metrů dál v terénu od konce té asfaltky.

Neměl jsem už síly, abych se vydal zpět, když mi ten hoch povídá: On stejně není doma!

A kde je, probůh?

Jedu za ním – opáčil.

Vezměte mě sebou.

Ten mladý muž se na mne podíval: zřel malého človíčka v ousaných kalhotách, dole už docela zhnědlých od bláta. Je pravda, že v tom přepychovém autě jsem se nemohl vyskytovat, jak jsem v hloubi duše uvažoval. Okamžitě mi bylo dáno na vědomí, že to možné nebude.

Ne, vy jste cizí člověk, já vás opravdu vzít nemohu a co vlastně o Kocábovi víte? Prostě ho znám. Tak mu aspoň řekněte, že je tu Karel Holomek, on už bude vědět...

A odjel.

Nezbylo, než se vydat k autobusu zpět. Už jsem vše vzdal. Ten dokument neseženu a je to vše v háji.

Už stojím na zastávce autobusu u zámku v Tróji, autobus přijíždí a já hodlám nastoupit. V tom mě tahá za ruku ten mladý muž, co mne před chvílí nechtěl pustit do auta. Teď povídá: Pane Holomku, pojdte se mnou, já Vás zavezu ke Kocábovi.

Zjistil jsem, že ten mladý muž je blízký spolupracovník Michala z Pražského výběru a dělá pro ně návrh scény pro vystoupení v prosinci.

Vzal mne tentokrát autem do domu, který jsem už předtím minul, do nahrávacího studia, kde Michal právě seděl u počítače.

Když mne uviděl, chytil se za hlavu: Já zapomněl!

Moje zmoklá a zkrušená figura byla jen malou daní za zisk onoho dokumentu. Ten měl pro mne nyní skutečně cenu zlata. Přesto: Viděl jsem mistra při práci. Považte, pracuje s kolegy a nám všem známou Andreou Šenkyříkovou na přípravě udílení cen Roma spirit, a to ho ještě čeká vystoupení Pražského výběru skoro ve stejný prosincový čas. Měl jsem štěstí, že jsem připravovanou scénu pro vystoupení měl možnost zhlédnout.

Bude to šou světová, jak jinak.

Vše zapomenuto. Muzika, Roma spirit to vše napravily. Jen ten dům Michala jsem nenašel. A tak je dobře, že jsem snad inkognito jeho bydliště zase tak úplně neprozradil.

Máme se na co těšit!

Chcete přispívat na naše anketní stránky? Ozvěte se

šéfredaktorovi na romanohangos@gmail.com

S Mikulášem Vymětalem o tom, kam se poděl Bůh

Mikuláš Vymětal působí jako evangelický farář v Berouně. Od roku 2015 je celocírkevním farářem pro menšiny. Je autorem knihy o kostelu Sv. Martina ve zdi a Jeronýmu Pražském. Má hluboký kontakt s Romy, pořádá romské bohoslužby, působí v Praze i jiných městech v ČR.

O své zkušenosti s náboženstvím a Romy se s námi podělil v rozhovoru pro Romano hangos.

„Romové svou víru prožívají převážně soukromě, ve svých srdcích a ve svých domovech, které mají vyzdobeny tradičními náboženskými obrazy. O víře dost přemýšlí. Velký význam pro jejich víru mají sny – a také vztah k jejich zesnulým předkům. V tradiční romské kultuře má víra velké místo – mnoho písní a přísloví je o Pánu Bohu, poslušnosti Bohu a také o Božích trestech.“

Jak jste se dostal k vaší práci, coby farář pro menšiny?

Na místo faráře pro menšiny jsem byl zvolen synodem (nejvyšším shromážděním) Českobratrské církve – ale už na základě svých předchozích aktivit, kdy jsem faráře pro menšiny dělal, aniž bych k tomu měl pověření. Ve své práci zažívám velkou podporu ze strany církve i mnoha dalších institucí i jednotlivců. Jsem přesvědčen o tom, že k poslání církve patří pomáhat právě těm, kteří jsou ostatními vytlačováni společensky na okraj. Hodně mi k mým postojům pomohla předchozí práce, kdy jsem dělal evangelického faráře pro mládež a soustředil se na to, co samotnou mládež zajímá. Řada mládežníků je sociálně citlivých a zajímají se o otázky menšin, zvláště těch, které ve svém denním životě zažívají diskriminaci.

Jak dlouho se tomuto povolání věnujete?

Celocírkevním farářem pro menšiny jsem od roku 2015 (nyní na půl úvazku), předtím jsem byl seniorátním farářem pro menšiny od roku 2013 (nejprve na čtvrt, poté na třetinu úvazku). Ale už od studentských let se věnuji mezináboženskému dialogu, např. se Židy a muslimy. V letech 1994–2003 jsem opakovaně studoval v Izraeli, což mě v tomto směru velmi ovlivnilo. Jako farář jsem pořádal tábory pro děti, kde jsme vždy měli také romské děti. Velkým impulsem, který mě vedl k tomu, že jsem se začal věnovat farářským aktivitám ve prospěch Romů, byly dvě policii rozebrané demonstrace s bohoslužebným charakterem na jaře roku 2011 (v Novém Bydžově a Krupce).

Kde působíte?

Na půl úvazku jsem farář v Berouně (ale i zde se v „mém“ kostele konají každou neděli odpoledne bo-

hoslužby svobodného sboru, jichž se účastní převážně Romové). Na druhý půl úvazek jsem celorepublikový farář pro menšiny. Kancelář mám v Praze, kde také konám nejvíce bohoslužeb i jiných akcí. Jezdím však všude tam, kde je to potřeba, nebo kam si mě pozvou na přednášku – do Severních Čech, na Vysočinu, do Brna, na Moravu, jednou jsem byl i v Ostravě. A už jsem měl také v Německu několik přednášek o situaci u nás a výstavu Nenávist k menšinám v České republice.

Jaké povinnosti má farář, můžete nám je popsat nebo více přiblížit?

Farářovy povinnosti jsou dány jeho povolací listinou, má za úkol pravidelně připravovat a vést bohoslužby, vysluhovat svátosti (u evangeliků jsou to křty a Večeře Páně), připravovat biblické hodiny, snoubence na svatby, vykonávat pohřby, učit děti náboženství, navštěvovat doma staré a nemocné lidi, kteří již

do kostela nedojdou... Jako farář pro menšiny navíc pravidelně spolupřádám romsko-české bohoslužby v Praze na Žižkově, pomáhám chystat různá shromáždění a demonstrace – např. na Mezinárodní den Romů, pochod Roma Pride, shromáždění na obranu proti protiroskému pochodu a podobně.

Povolání faráře je ale dosti svobodné, jen na něm záleží, „kolik si toho naloží na záda.“

Jak vás práce těší?

Potěšení je jedním ze základních kamenů evangelické víry! Heidebberský katechismus, jehož se držíme, začíná slovy: „Mým jediným potěšením v životě i v smrti je, že nejsem sám svůj, ale svého věrného Spasitele Ježíše Krista.“ Ale farářské potěšení může být i podobné tomu běžnému – když se práce daří, lidé jsou osloveni kázáním, když si dokáží navzájem odpustit své krivdy...

Čemu dalšímu věnujete energii?

Mým koníčkem se stalo „šťourání v historii“, takže čas od času vyprodukuji knihu – kolektivní monografii, kde jsem redaktorem i autorem některých příspěvků. Vytvořil jsem tak např. knihu o kostelu Sv. Martina ve zdi a o Jeronýmu Pražském.

Kromě toho jsem jako evangelický farář ženatý, a tak trávím rád chvíle v kruhu užší i širší rodiny. Mám ženu a dvě dcery, ale také srdečné vztahy se svými třemi bratry – a k tomu pět synovců a neteří.

Jaký podle vás mají vztah Romové k Bohu?

Znám mnoho různých Romů, kteří mají také různé náboženské postoje: Od přesvědčených členů různých církví (i Romů, kteří jsou muslimové), přes ty, kteří jsou věřící a pravidelně navštěvují žádné bohoslužby, až po ty, kteří jsou přesvědčení ateisté. Mezi Romy jich však není mnoho.

Romové svou víru prožívají převážně soukromě, ve svých srdcích a ve svých domovech, které mají vyzdobeny tradičními náboženskými obrazy. O víře dost přemýšlí. Velký význam pro jejich víru mají sny – a také vztah k jejich zesnulým předkům. V tradiční romské kultuře má víra velké místo – mnoho písní a přísloví je o Pánu Bohu, poslušnosti Bohu a také o Božích trestech.

Kolik Romů navštěvuje mše?

V dávných dobách na Slovensku navštěvovali bohoslužby skoro všichni Romové z osad – a ti nejstarší v Čechách na to dodnes vzpomínají. Když se za komunismu přestěhovali do Čech, často se přetřhl jejich kontakt s církví (nikoliv s vírou). Leckde ovšem také bohoslužby Romové navštěvují, když pořádáme na Žižkově romsko-českou bohoslužbu, bývá modlitebna přeplněna a většina účastníků jsou Romové.

Jaké máte zkušenosti s Romy?

Jako se všemi ostatními lidmi – různé. Jako farář ovšem převážně dobré, často a rád se s Romy bavím o duchovním životě i o různých jejich životních radostech a starostech, a vidím, že je vážně zajímavá můj názor.

Co si myslíte o naší mladé generaci, jak jsou na tom s vírou?

Mladá romská generace je často velmi moderní a vzdálená jak od víry, tak i od tradiční romské kultury. Nemyslím si ale, že je to něco přelomového, spíše je to vždy generační záležitost. Tak jako dnes romskou mládež zajímá komunikace na Facebooku a I-phony, zajímaly jejich rodiče v 90. letech diskotéky a motorky. Myslím, že za pár desítek let, až dnešní mladí dozrají, budou se i oni zajímat o své kořeny i o věci víry.

Vnímáte nějaký rozdíl mezi romskou bohoslužbou a bohoslužbou mezi Čechy? Jak Romové romskou bohoslužbu vnímají, prožívají a jaká je jejich účast?

Romská bohoslužba je často bezprostřednější, více emočně prožívaná, živější, temperamentnější, rychlejší. Není při ní takový důraz na kázání, ale na vlastní zapojení, zpěv písní, někdy i tanec. Bohoslužbu vnímají více srdcem než rozumem. Romové dají při bohoslužbě najevo chvíle, které je oslovují, i chvíle, kdy se nudí. Neromským přátelům Romů se ovšem právě proto takové bohoslužby líbí, a často je oslovují více než ty tradičně-racionalistické. Smysl romských i neromských bohoslužeb je ovšem stejný – setkat se během setkání s druhými lidmi také s Pánem Bohem.

rozhovor vedla Veronika Kačová
foto: Lujza Marečková

O Del šigitinel

Calo luma kerďa o svato Del. The amen, le manušen. Leskero čačipen the kamiben hin sar pañi lulud'akero. Bij'oda bi sako manuš merelas.

O Roma mindig pañanas le Devles, delas len zor andro lengero pharo džživipen. Čak Jov džanel, sar cerpinas imar ezera berša. Nane amen than, peskero them, sako amenca kere-las, so kamelas, the adađives. Hin but Roma, so pañan le Devles, no zijand, hin tiž ajse, so napafan. Pañan čak oleske, so hin andre len-

geri žeba, the kana len hin pherd'i džzombra.

Prindžarav buter Roma, so na dživen, sar bi majinenas. Koškeren, chochaven, čoren the keren bibacht. Lengeri vođi hin nažuži. Oda lengero drom, kajča amen, so pañas le Devles, mištes džanas, ko amenge šigitinel. Varekana čir-la, the adađives but pharipena perenas the peren pre amende. Hin jekh baro Del, so amen rado dikhel, choc sam Roma. Šigitinel amenge te rodel lacho drom the vudud. **Jan Horváth**

Bůh pomáhá

Celý svět stvořil svatý Bůh. I nás, lidi. Jeho pravda a láska je jako kvetoucí a životodárná tekutina. Bez ní by každý člověk zahynul.

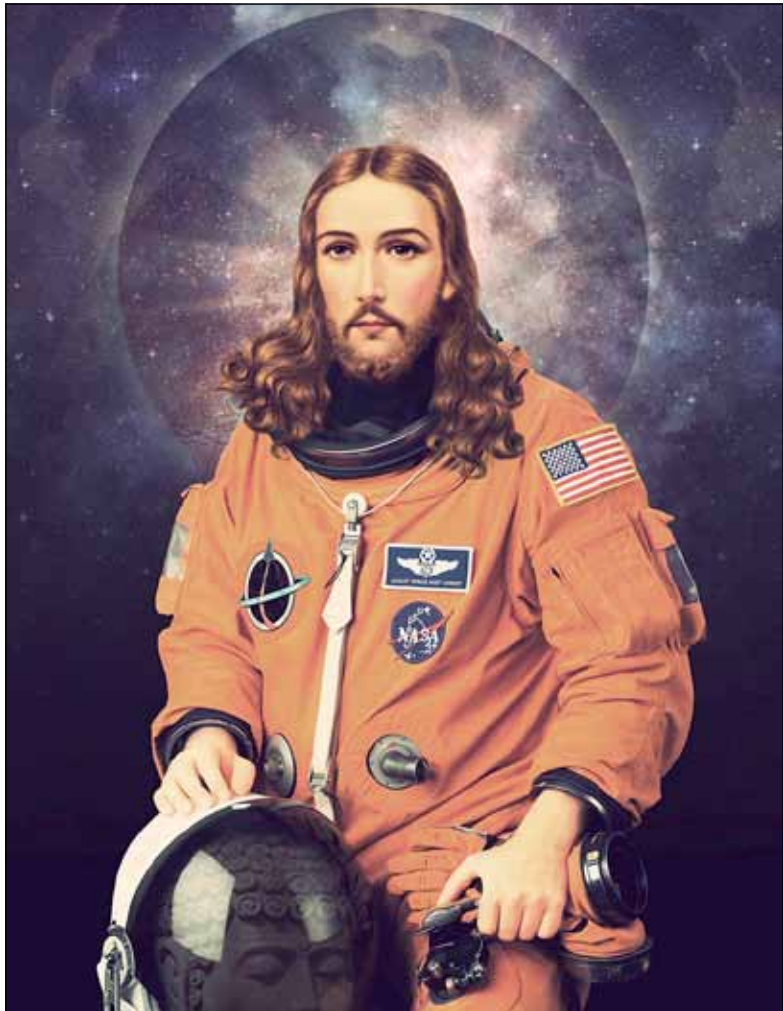
Romové vždy věřili v Boha, dával jim sílu v jejich těžkém údělu. Jen On ví, jak Romové trpěli a dodnes trpí tisíce let. Nemáme své místo, svůj stát, každý si s námi dělá, co si zamane. Je dost Romů, co věří v Boha. No, bohužel je dost i těch, co nevěří. Věří jen sobě, své peněženice a plnému žaludku.

Znám spoustu Romů, kteří nežijí, jak by měli. Proklínají, lžou, kradou a nenávidí. Jejich duše je nečistá. Je to jejich cesta, jenže my, co věříme v Boha, moc dobře víme, kdo nám pomáhá.

Kdysi dávno, ale i dnes, postihlo Romy utrpení, bída a hlad. Je jediný velký Bůh, kdo nás miluje, i když jsme Romové. Pomáhá nám nalézat světlo na konci tunelu.

Jan Horváth

Věřit v Boha znamená spolehnout se na to, v co doufáme

Patřím mezi věřící, společně s mou početnou rodinou. Jsme všichni pokřtěni. Víra v Boha je náš život. Vše, co dělám, je hluboce spojeno s ním. Na bohoslužby chodím ráda a máme i hodného faráře, se kterým mám přátelský vztah. Při oblíbených rodinných bohoslužbách zpíváme i romsko-české chvály. Několikrát jsme se souborem Cikne Čhave také vystoupili na některých farních akcích.

V hudbě, zpěvu i v tanci je Bůh také se mnou. Dokonale ho můžu skrze umění vyjádřit. I v mých náladách a samotě cítím jeho přítomnost a jsem vděčná, že je součástí mého života. Krista jsem přijala a přijímám do svého života. Je „fajn“ s ním být v kontaktu.

Poutě, zvyky, farní sbory

Křesťanská pout' na Svatém kopečku v Olomouci, která se každým rokem pořádá, je pro mnohé Romy populární a oblíbená. Nabízí se vysvětlení, že jim pout' připomíná kočovný způsob života.

Účast na pouti je pro mnohé Romy jedním ze znaků náboženského života. I v Saintes Maries de la Mer na jihu Francie má pout' také své tradice. Zde je umístěna nejvýznamnější romská patronka, černá služebná – svatá Sára.

Na pout' se sem sjíždějí Romové z celé Evropy. Další zajímavostí je, že ve Francii vznikla v 50. letech romská evangelická církev, pod názvem Gypsy Evangelical Church, která má přes 50 000 romských členů. V čem je tato církev odlišná od naší církve? Určitě tím, že Romové při bohoslužbách hodně využívají hojné síly hudebního a mluveného projevu.

Salesiánská střediska se často zaměřují na romskou mládež různého věku. Jsou to střediska v Ostravě, Českých Budějovicích, Teplíci, v Havířově.

I na Vsetíně a v Hranicích funguje romská bohoslužba. Romové se zde pravidelně scházejí a chválí Boha svými písněmi.

Legends a pověsti

V poslední době se často všude píše o pravlasti Romů. Všechny tyto úvahy jsou spojovány s Ježíšem Kristem. Říká se, že Romové jsou boží vyvolení lid a jsou chráněni. V pověsti se píše, že když vedli Ježíše Krista na kříž, tak zavolali cikány, kteří se živili kovářskými řemesly. Nařídili jim, aby vyrobili železné hřebíky, kterými měl být ukřižován Kristus. Cikáni hřebíky vyrobili za peníze a v ceně bylo zahrnuté i vyléčení obětí. Hřebíky byly celkem čtyři. Jeden z cikánů si myslel, že když jeden hřebík ukradne, tak bude Kristus méně trpět. Udělal to, schoval hřebík na tajné místo, kde ho nikdo nemohl najít. Kati hřebík hledali, ale nikde ho nenašli. Tak přibili Krista na kříž třemi hřebíky. Dvěma mu přibili na dřevo ruce a třetím přibili Kristovy stažené nohy. Ježíš Kristus řekl: „Nechtěli jste mi ublížit, protože máte dobré srdce. Když mi zkrátili nohy, trpěl jsem ještě víc, ale taková je vůle mého božského otce.“

Je dobré odlišovat pravdu od pověstí. I když některé pověsti mají zajímavé příběhy, nepocházejí z Bible. Romové mají hodně společného s izraelským (židovským) národem. Jejich podobnost se spojuje v hudbě, protože dokážou stejně procítit hudbu a emoce. Ztratili vlastní zemi, nemají svou zemi, žili v různých místech Evropy, kočovali, putovali. Za 2. světové války měli Romové a Židé podobný osud. Všichni dobře víme, jaký. Umírali v koncentračních táborech.

Bible, kříž, růženec a víra v nich

Proč nosí Romové kříže a růžence? Myslím si, že když jim položíte tuhle otázku, většina z nich odpoví, že jsou věřící, ale nic víc. Málokterý Rom zná jeho modlitby. Může za to špatná docházka do kostela a neznalost modliteb patřících k náboženství? Nebo to spíše nosí jako doplněk své image? Kříže, růžence i svaté obrazy mají Romové ve svých domovech pověšené

na zdi, znamená to, že jsou věřící. Je to symbol, který znázorňuje jejich víru v Boha a jsou na to hrdí.

Jakou roli hraje v životě Romů Bible? Najdou se rodiny, které Bibli svým dětem doma čtou a o Bibli se hluboce zajímají. Ten, kdo ji však doma nemá, neznamená, že není věřící. V Bibli se píše, že v ní najdeme odpovědi na naše otázky. A když si z ní denně přečteme tři až pět kapitol, přečteme ji celou za celý rok.

Kostel pro Romy znázorňuje místo, kde se konají úřední záležitosti. Většina Romů ani do kostela chodit nepotřebuje nebo se jim nechce v neděli ráno brzy vstávat. Dalo by se říct, že nevnímají tento prostor jako prostor pro kontakt s Bohem. Velká část Romů přijde do kostela pouze při těchto příležitostech: křtiny, svatba, pohřeb. Myslím si, že tyto tři události patří mezi zásadní a nikdo z Romů si tyto obřady nechává ujít. Snad všechny romské děti jsou pokřtěny. Dítě, které není pokřtěné, je mezi Romy považováno za neustále něčím ohrožené, bez ochrany, je vystaveno působení nejruznějších zlých sil a démonů. Hrozí mu mnohem větší nebezpečí než dítěti, které pokřtěné je. Proto malá děťátka mají před křtem kolem zápěstí zavázanou červenou stuhu, která je má ochraňovat.

Záleží na každé rodině, jak své ratolesti budou vychovávat, jak velkou roli ve výchově nabídnou Bohu a lásce. Najdeme řadu lidí, kteří přijali Krista, až když byli v nouzi, byli na pokraji svých sil, ublížili někomu, svědomí je trápilo, až nakonec uvěřili a dovolili Bohu, aby on byl pro ně ten, na koho se mají obracet. Známe několik zajímavých příběhů od starých pánů, kteří něco podobného na vlastní kůži zažili. Bůh slyší každého, jen si musí člověk naplnit přát, aby jeho slova byly vyslyšeny. Nechci tu psát o nějakých zbožnostech, vždyť sami všichni víme, že Boha voláme každý den. Je ukryt v našich romských písních i každodenní řeči. Jen si vzpomeňte na slova: Joj Devla, šegetin mange.

Romští patroni

Ceferino Jiménez Malla, známý také jako El Pelé – patron Romů, se narodil v katolické romské rodině ve Španělsku. Čtyřicet let žil kočovným životem, potom se usadil v Barbastru, kde se věnoval duchovní práci s romskými i neromskými dětmi. Byl ženatý, ale vlastní děti neměl. Nikdy nechodil do školy, neuměl číst ani psát, prý byl ale obdařen přirozenou moudrostí a zvláštním charismatem pro urovnávání konfliktů mezi Romy a neromy. V roce 1926 se stal členem tzv. třetího řádu františkánské řehole. Byl uvězněn v době občanské války kvůli náboženským perzekucím a následně zastřelen za to, že ve svém domě ukrýval mladého kněze. Traduje se, že zemřel s růžencem v ruce.

Duchovní literatura

Boh všetko vidí – Duchovní svět Romů na Slovensku

O Del sa dikhel – Romano paťaviben pre Slovensko

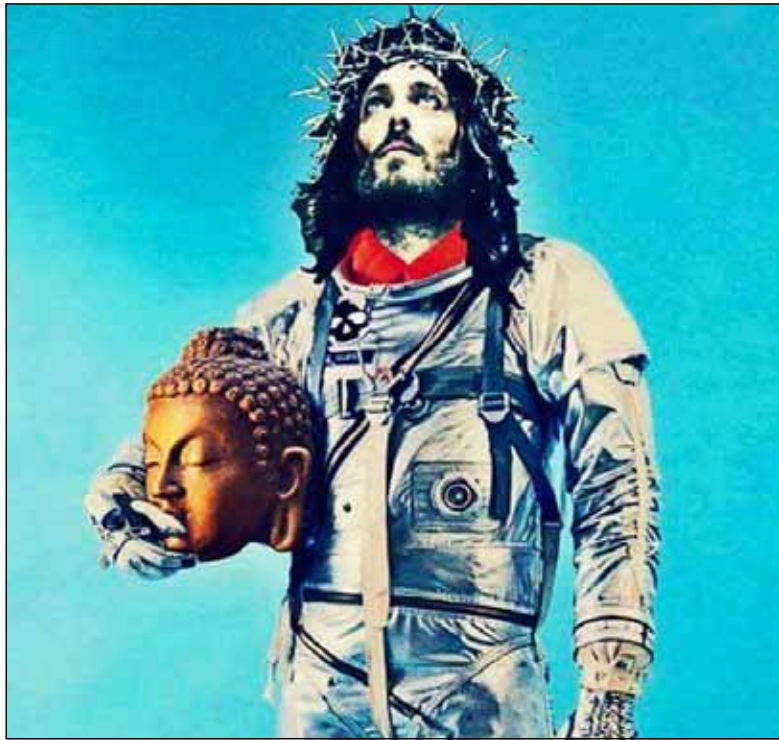
Romské pohádky (Jak Bůh Romovi vynahradil krávu, Jak Židé bili Pánaboha) **Veronika Kačová**

Vakeras romanes 9

o Del
o Devloro
o gulo Del
Paťas Devles.
o Ježíšis
kamiben
andro jilo
žužo jilo
žužipen
Deš paťavale lava.
Dživas pal oda.
O Roma paťan le Devles.
Del amen zor.
Pro amaro dživipen.
Paľikeras vaš savoro.
Odmukhas.
Savore manuša hin le Devlestar.
Devleskere čhave
Kamas jekh avres.
e khangeri
o rašaj
e momel'i
Labaras e momel'i.
O Del hin amaro dad.
Kamel savoren, parnes the kales.
Modľinas amen.
amen

Bůh
Božíček
sladký Bůh
Věříme v Boha.
Ježíš
láska
v srdci
čisté srdce
čistota
Desatero.
Žijeme podle toho.
Romové věří v Boha.
Dává nám sílu.
Pro náš život.
Děkujeme za všechno.
Odpouštíme.
Všichni lidé jsou od Boha.
boží děti
Máme rádi jeden druhého.
kostel
farář
svíčka
Zapalujeme svíčku.
Bůh je náš otec.
Miluje každého, bílého i tmavého.
Modlíme se.
amen
Jan Horváth

Náboženství a víra u Romů

Roma v kostele nevidíte. To platilo dřív, kdy většina Romů žila na venkově, to platí i dnes, kdy Romové žijí většinou ve městech. Také pro to, že kostel je stánek víry pro příslušníky většinové společnosti. Tady existovaly a stále existují překážky ve vzájemné pospolitosti.

To ovšem neznamená, že by Romové, mluvíme o těch u nás, nebyli věřící. Romové mají svoje boží stánky. Uplatňují svoji víru v Boha při příležitostech pohřbů, křtů, svateb. Stráž u mrtvého (vartování) je přece příkladem jasné víry v něco, co je nad námi.

Vzpomínám na svého otce, který svoji pevnou a nezlomnou víru v Boha prokazoval křížováním se u každého kříže, kapličky a podobně. Ví, že si při tom něco přál a mám podezření, že u něj se víra měnila v přesvědčení o síle fetišů, kterým přikládal moc. A to byl, prosím, vysokoškolsky vzdělaný člověk.

Romové přijímali náboženství, které se praktikovalo v zemích, kde se převážně pohybovali. Jsou většinou římskokatolíci. V zemích Orientu jsou muslimové.

Poznal jsem několik skupin vřelých věřících Romů, kteří byli nezvykle tolerantní, a to ke všem. I ke skupinám, kterým Romové zrovna nakloněni nejsou. Viděl jsem, že přijímají svůj skromný osud pokorně a bez výhrad, jako vůli boží. Rezignace? Myslím, že ne.

Vzpomínám na křesťansky myslícího vzdělaného Roma, který dokonce do romštiny přeložil Bibli. Byl to Vlado Oláh, dnes už nebohý.

Víra se u Romů projevuje i v pozdravech, v nichž se vyskytuje slovo Bůh: Devleha (sbohem), Mi del o Del (kéž Bůh dá), Joj Devlale! (Bohové!).

Romové věděli, že je něco nad nimi. Vytvářeli si své vlastní názory na to, co je přípustné i pro Boha a co už přípustné není. Vraždy byly naprosto výjimkou. Krádeže jen, když byl hlad, žena byla s mužem až do hrobu a když se zpronevěřila, byla celou komunitou vyražena. To byl největší trest. O mužích to už tak docela neplatilo... Pozůstatek Orientu?

Škoda, že ta pravidla už dnes neplatí.

Jak si vysvětlit něco tak oblundného, že někdo zabíjí lidi s výkřikem Aláhu akbar! – se jménem boha na rtech?

Svět se vymknul z kloubů. Zdá se, že i náboženství a víra v Boha, nebo něco, co je nad námi, které nás dosud držely v přijatelných mezích, už dnes neplatí. Co tedy?

Karel Holomek

Aušvicate

Tumenge, amare pheňa the phrala, kamav te phenel:

Mukhľan tumaro dživipen, tumaro romipen vaš amenge, vaš amaro drom kijo kham.

Raťi sovenas, šukar sune denas, kaj o kham labol amare čhavorenge.

Jekhvar pre blakica o beng durkinel: Ušřen upre, Romale, aven, džas pre buťi, te chal, te pijel chudena.

Kale jakha roven, o daja o bala čhingeren. Savo drom amen užarel?

Aušvic – e balvaj na phurdel, čirikle na giľaven.

Devla amaro somnakuno, čarav tiro baro jilo.

So te kerav, Devla, mire čhave odoj mukhav.

O benga pijen, mulatinen, le Romen murdaren.

Miro kalo jilo rovel – mamó, mamó, ma čhinger tire kale bala.

O Devloro dikhel, so amenca o benga keren.

Aušvicate sas kher baro, odoj muľas čhaj, čhavo romano...

Ma bister!

V Osvětimi

Vám, drahé sestry a bratři, chci jen říct:

Zanechali jste svůj život, své romství za nás, za naši cestu ke slunci.

V noci ve spánku jste snili o krásném životě svých dětí.

Jednou na okno bouchá ďábel: Vstávejte Romové, jdete do práce, jíst a pít vám dáme.

Černé oči pláčou, matky své vlasy rvou, jaká bude naše cesta?

Osvětím – kde ani ptáček nezapře, lísteček se nezachvěje.

Bože, líbám tvou dušičku, co si počnu bez dětí?

Ďablové svou hostinu strojí, pijí, oslavují, Romy do plynu posílají.

Mé černé srdce pláče, mámo, maminko, nervi své vlasy ebenové,

i Bůh vidí to zlo satanovo.

V Osvětimi bylo veliké vězení, tam zůstalo děvče, chlapec romský...

Nezapomeň!

Jan Horváth

Romové dostanou odškodnění

Po letech vyjednávání s německou stranou došlo nyní k zlomovému rozhodnutí, že za útrapy způsobené pobytem v německých koncentračních táborech dostanou odškodnění i čeští Romové.

Vzhledem k tomu, jak dlouhá doba od temných událostí nacismu uplynula, se odškodnění dostane pouze k deseti posledním přeživším Romům, kteří holocaustem prošli.

Podle informací HlídacíPes.org bude v nejbližší době každému z nich vyplacena jednorázová částka 2 500 Eur (67,5 tisíce Kč). Peníze budou vyčleněny z německého Fondu pro nežidovské oběti.

Zjištění redakce potvrdilo ministerstvo zahraničí.

„Ano, v uplynulém měsíci proběhlo jednání s německým ministerstvem financí, které potvrdilo, že k odškodnění Romů, kteří prošli holocaustem, dojde,“ řekla HlídacíPes.org mluvčí resortu Michaela Lagronová. „Je to pozitivní zpráva, že se jednání podařila dotáhnout do úspěšného konce.“

Na vlastní pohřeb

O odškodnění požádaly romské organizace před více než rokem. „Zatímco Židé – samozřejmě zcela oprávněně, dostávali odškodnění, tak Romové byli v tomto bráni jako druhořadí, to mě zlobilo,“ vysvětluje motivaci k aktivitě Čeněk Růžička, prezident Výboru pro odškodnění romského holocaustu.

Výbor se proto obrátil na české ministerstvo zahraničí s žádostí o pomoc satisfakci prosadit. „Začali se v tom vehementně angažovat a nakonec se to podařilo, i když ne v takové podobě, jako bych si představoval,“ říká Růžička a naráží na fakt, že Židé dostávají jako formu odškodnění pravidelně příspěvek k důchodu.

„Ale pro Romy, kteří o odškodnění žádají, je každá koruna dobrá, tak jsou rádi i za jednorázový příspěvek,“ dodává Růžička. „Vždyť to jsou staří lidé, kterým je přes 80 let a někteří jsou již nepohybliví.“

Podle Růžičky má většina z Romů, kterým je nárok na odškodnění přířknut, jasno v tom, jak s nečekanou finanční injekcí naloží. „Většina z nich mi řekla, že peníze si nechá na vlastní pohřeb,“ popisuje Růžička a vysvětluje: „Pro nás Romy je totiž pohřeb velmi důležitý, u nás není možný pohřeb jen spálením. Musí to být velkolepá událost s hodně lidmi, dřevěnou rakví, živými květinami a podle všech tradic.“

Konec vepřína?

Některé romské oběti nacistických zločinů byly odškodněny v minulosti v rámci celkového vypořádání lidí, kteří prošli útrapami holocaustu. Statistiky, kolik z nich bylo Romů, si ale úřady nevedou. Jisté je pouze to, že čtyři Romy odškodnil Česko-německý fond budoucnosti.

Informace o kompenzaci za utrpení způsobené nacisty přichází krátce poté, co ministr kultury Daniel Herman avizoval, že česká vláda do konce volebního období vyřeší situaci v Letech u Písku, kde na místě bývalého koncentračního tábora určeného k internaci Romů, kterým prošlo více než 530 lidí, navzdory dlouholeté kritice stále stojí velkokapacitní vepřín.

„Ztratil jsem řadu blízkých příbuzných, včetně dědečka, v Mauthausenu, a kdybych si představil, že se na místě, kde můj dědeček zemřel, válí vepří, tak by se mi to také nelíbilo,“ uvedl ministr Herman. „Opravdu jsem přesvědčený o tom, že naši vládě se podaří do konce volebního období s tím něco udělat.“

Eliška Hradilková Bártová, HlídacíPes.org
článek vznikl pro Ústav nezávislé žurnalistiky

Šlechtová: Vepřín v Letech řešíme již několik měsíců

Podle ministryně pro místní rozvoj Karly Šlechtové (ANO), která se zúčastnila pietního aktu na místě bývalého tzv. cikánského tábora v Letech u Písku, by podrobnější informace o tom, v jaké fázi je jednání o odkoupení vepřína mohly ohrozit výsledek dohody. Reagovala tak na otázky novinářů a vyjádření ministra kultury Daniela Hermana. Vepřín stojí na místě, kde za druhé světové války zahynuly stovky lidí.

„O vyřešení tohoto problému se snažíme mnoho měsíců. Chceme, aby toto místo bylo uctíváno v souladu se svou historií. Ale více k jednání nemůžeme sdělovat,“ řekla Šlechtová.

Podle ministra kultury Daniela Hermana (KDU-ČSL) je vláda blízko k dohodě o odkoupení vepřína.

Herman uvedl, že věří tomu, že vláda celou záležitost dokáže vyřešit do konce stávajícího volebního období, což je v říjnu 2017. Řekl to v rozhovoru pro Český rozhlas a zopakoval novinářům na pietním aktu v Letech.

„Já jsem přesvědčený o tom, že žádná vláda nebyla tak blízko vyřešení pietního uspořádání celého areálu. Z důvodu probíhajících jednání nemohu být v tuto chvíli konkrétnější,“ uvedl Herman.

Podle Jana Čecha, generálního ředitele společnosti Agpi, která vepřín v Letech provozuje, vláda s firmou jedná. Dodal, že v porovnání s minulými kabinety je snaha současné vlády mnohem intenzivnější.

Herman dodal, že momentálně neexistuje konkrétní částka, o níž

by se subjekty mezi sebou bavily. „Zatím bychom jenom spekulovali. Ale jsme připraveni na to, že vláda se brzy touto otázkou zabývávat bude,“ dodal Herman.

Tábor v Letech byl otevřen v srpnu 1940 jako takzvaný kárný pracovní. Stejně zařízení existovalo v Hodoníně u Kunštátu. V lednu 1942 se oba tábory změnily na sběrné, v srpnu pak byly v obou místech zřízeny cikánské tábory. Od té doby do května 1943 letským táborem prošlo 1308 Romů, mužů, žen i dětí, 327 z nich v něm zahynulo a přes 500 bylo převezeno do Osvětimi. Z koncentračních táborů se vrátilo asi 600 romských vězňů. Podle odhadů bylo nacisty zavražděno 90 procent českých Romů.

ČTK

Návštěva Hradu bez kontroly byla v pořádku

Tolik závěr Generální inspekce bezpečnostních sborů (GIBS). Pochopitelně, jak jinak. Zřejmě jinak hodnotí bezpečnost Hradu, když se jedná o milce pana prezidenta,

kancleře Mynáře a jinak, když jde o někoho jiného, koho zrovna na Hradě nevítají. Zjistila vůbec někdy GIBS, že někdy nějaký policista či dozorce ve věznici pochybil?

Z GIPS mám své osobní negativní zkušenosti. Uvedu jen dvě:

Podal jsem žalobu na věznici v Rapoticích, kde měl být šikanován jeden vězeň docela nechutným způsobem.

Poté, co nezjistil nic vězeňský vyšetřovací orgán, nezjistila nic ani

GIBS. Přitom fotky šikanovaného vězně v podobě opičího obličejě byly veřejným tajemstvím. Po přemístění do jiné věznice šikana přestala.

Před léty jsem podal žalobu v souvislosti se smrtí jednoho romského vězně prohozeného oknem v královopolské policejní služebně. GIBS nezjistila nic. Vzdal jsem to, bohužel. Teprve po deseti letech se prokázalo, že šetření GIBS bylo pochybné a smrt byla zaviněna cizím přičiněním. Žalobu tehdy dotáhla do konce jiná nevládní organizace za pomoci instituce EU.

Jaký div, že důvěra v GIBS je na nízké úrovni a výhrady vůči ní, mi-

mochodem dosti opatrně formulované, jsou na místě. Právě i teď v souvislosti s reformou Policie. Nechuti Útvaru boje proti organizovanému zločinu ke spolupráci s GIBS se vůbec nedivím.

Kdo tady vlastně tahá za ty podvratné nitky, by už konečně mělo veřejnosti být sděleno. Určitě se to ví, jen není jaksi chuť svěřovat špínu ve státních institucích veřejnosti a trochu více popouštět uzdu diskusím. To není vůbec interní věc Policie, jak se nám policejní šéfové snaží namluvit. To ani náhodou, i když by tu bylo vše v pořádku. Jakže setsakramentsky není!

Karel Holomek

S rapem proti kriminalitě – návrat ke zdravému rozumu

Cílem projektu s názvem „S rapem proti kriminalitě – návrat ke zdravému rozumu“ bylo vytvoření a natočení videodokumentu v rozsahu cca 30 minut a natočení dvou rapových videoklipů. Tento projekt má návaznost na předchozí projekt S rapem proti kriminalitě, a to ve smyslu, že i v tomto projektu budou kombinovány hudební rapové klipy s tematikou prevence kriminality. V projektu je stěžejním motivem vysvětlení, co to prevence je. Samotný dokument by měl vysvětlit podstatu prevence, potřebnost pro zdravý vývoj společnosti, se snahou odstranit některé negativní náhledy.

Dalším cílem bylo za pomoci volných monologů, ale také dialogů asistentů prevence kriminality, okrskářů, manažera prevence kriminality, protidrogového koordinátora a metodiků poukázat na největší celospolečenský problém zejména mladé generace – ztrátu chuti do života již v útlém věku, negativní náhled do budoucnosti, nezájem o aktivní účast na volnočasových aktivitách, inklinaci k drogám, útěku od reálného světa, bez zájmu o společenské dění, morálku.

Z videodokumentu se lze také dozvědět něco o asistentech preven-

ce kriminality, kteří působí u městské policie v Karviné. Co tato pracovní pozice vlastně znamená, co obnáší práce asistentů, jaký má účel. Dále se dozvíme, jaký je rozdíl mezi asistenty prevence kriminality a strážníky městské policie, a jaké předpoklady by měly mít osoby mající o tuto práci zájem.

Do projektu se zapojila městská policie Karviná a metodici vybraných základních a středních škol v Karviné, zejména z lokality Nové Město.

Koncem měsíce září 2016 proběhne zveřejnění celého videodokumentu na youtube.cz.

Lukrecius Chang

Další důkazy, že Prima manipuluje: Romové se z Británie houfně nevracejí, se sociálními dávkami je to jinak

Prima už nepoštvává jen vůči uprchlíkům, ale i proti Romům, jak jsme informovali v minulém článku. Ve své reportáži autorka Kristýna Vedralová tvrdí, že se do České republiky může brzy vrátit „dva a půl tisíce romských problémových rodin“, protože jim Británie začala odebírat sociální dávky.

Nic takového přitom nezjistila, neví, kolik Romů v Británii pracuje a kolik z nich pobírá dávky, nezjistila ani, v jakém počtu (údajně) o dávky přicházejí, jen zmanipulovala výpověď dvou Romů, kteří si na úřadě vyřizovali dovolenou v ČR pro své rodiny. Nesdělila ani to, jak zjistila, že všechny tyto rodiny jsou „problematické“. Sdělila to samozřejmě nemohla, protože to ani nezjišťovala. Prostě jen použila obvyklý stereotyp k vyvolávání nenávisti vůči Romům.

Fakt, že TV Prima ve svém zpravodajství manipulovala s fakty, nepřímo potvrzuje i Lucie Fremlová, doktorandská studentka aplikovaných sociálních věd na University of Brighton, která v Británii žije a menšinami se dlouhodobě zabývá.

„Žádný hromadný odchod jsem nezaregistrovala, ačkoli panika mezi lidmi obecně je. A asi je možné říct, že panika je větší mezi skupinami, které před diskriminací do

Británie utekly, a nyní se bojí, zejména kvůli nárůstu trestných činů proti středoevropanům a východoevropanům, motivových i rasovou nenávistí,“ sdělila Fremlová serveru Romea.cz.

Napadání migrantů se zvýšilo v souvislosti s kampaní o vystoupení Británie z EU, proti přistěhovalcům hlásali nenávist někteří zastánci brexitu.

Jak je to v Británii s dávkami

„Nemám informace o tom, že by docházelo k odebírání dávek, a osobně si myslím, že je to v tak krátkém časovém úseku velmi nepravděpodobné, protože vláda nezasedá až do konce prázdnin. Jak to bylo i s kauzami kolem speciálních škol či odebírání dětí úřady, vždy se najde hrstka lidí, kteří si nechají zaplatit, a řeknou médiím, co chtějí slyšet. Romové nejsou výjimkou. Je to špatná, neetická novinařina, jež nedohlédne katastrofálních následků, které jejich uplacená zpráva může mít,“ dodává Lucie Fremlová.

Její slova o dávkách potvrzuje Paul Millar, honorární konzul ČR ve skotském Edinburgu, kde Prima svou reportáž natáčela.

„Pokud je mi známo, k žádnému oficiálnímu prohlášení o krácení dávek nedošlo a parlament ve West-

minsteru o tom nejednal. Může to být administrativní opatření té které jednotlivé správy – ty výplatu dávek občas revidují na základě platných předpisů, které berou na zřetel, jestli kupříkladu dotyčný pracuje či aktivně hledá práci,“ řekl konzul Millar serveru Romea.cz.

Informaci upřesňuje české velvyslanectví v Londýně. „Zpřísnění v oblasti vyplácení sociálních dávek ve Spojeném království není otázkou posledních týdnů. Do svého programu si ho dala vláda britského premiéra Camerona v rámci vyhlášeného programu snižování vládních výdajů už v r. 2010. K postupnému snižování v oblasti vyplácení sociálních dávek dochází od r. 2013, kdy byl např. zaveden strop při jejich výplatě. Další významné snižování ve vyplácení sociálních dávek bylo oznámeno v červenci loňského roku jako součást dalšího omezování britských vládních výdajů,“ sdělila serveru Romea.cz Jana Čechlovská z oddělení Public Diplomacy and Press českého velvyslanectví v Londýně.

Prima žádný průzkum neprovedla
Tvrzení FTV Prima nešlo ověřit ani na českém velvyslanectví v Londýně. „Nevíme, jaký podíl žadatelů o doklady tvoří čeští občané rom-

ského původu, nezjišťujeme to. Čeští občané, kteří nemají platné doklady a obracejí se na nás se žádostí o vystavení náhradního cestovního dokladu k cestě do ČR, nemusí deklarovat, zda jedou do ČR natrvalo nebo například pouze na dovolenou a do Spojeného království se tudíž hodlají vrátit,“ řekla Jana Čechlovská.

Ani diplomaté nevědí, kde Prima vzala informaci o tom, že se může vrátit 2 500 „problémových romských rodin“.

„Od koho tuto informaci mají k dispozici, nevíme. Kolik romských rodin z ČR žije ve Spojeném království, nevíme. Ani britské oficiální statistiky podobné informace neobsahují. Podle našich informací se početné komunity českých občanů romského původu nacházejí především v řadě velkých britských měst a jejich okolí, například Newcastle upon Tyne, Leeds, Birmingham, Bradford, Peterborough, Halifax, Cardiff apod. Zda se někteří z nich chtějí vracet natrvalo do ČR, či o kolik občanů má přesně jít, nevíme. Informace podobného druhu nelze bez adekvátního průzkumu v místě získat,“ dodává Jana Čechlovská.

Konzul Paul Millar má za to, že údaj o počtu romských rodin by mohl pocházet od sociálních charit,

kteří se tím zabývají. TV Prima však žádný zdroj ve svém zpravodajství neuvedla.

Romové v jednom pytli

Robert Daňo žije v Kanadě, ale o Británii má dobrý přehled. Podle něj je třeba se spojit s úřady a veřejně předložit fakta, že TV Prima manipuluje s lidmi.

„Reportérka hodila všechny Romy do jednoho pytle. Mluví o tom, že asi 2 500 tisíce romských rodin (10 tisíc Romů) se vrací kvůli tomu, že Anglie ruší dávky! Každý přeci ví, že v Británii vám ani neotevrou bankovní konto, pokud nemáte pracovní smlouvu. A když jste nahlášení na úřadu práce, tak jen na omezenou dobu tří měsíců. Housing benefit, dávka o níž hovoří konzul Millar, je příspěvek na bydlení, který vám pomáhá s hrazením nájmu, když máte nízký příjem. Tuto pomoc lidé využívají, ať jsou bez práce, nebo když pracují – bez rozdílu. A všichni, ne jen Romové. A opravdu dobrou práci, dobře placenou, v Británii jen tak neseženete.“

Žádost o vyjádření ke kauze jsme TV Prima zaslali v týdnu. Prima na naše dotazy opět nereagovala.

František Kostlán
převzato z romea.cz

O romském zboží na jarmarcích

Tradiční romské sukně, halenky, šátky, šperkovnice, tašky, bižuterie a malované obrazy romského umělce Viktora Kača. Všechny tyto krásné výrobky jsou tvořeny ručně a jsou nabízeny k prodeji na jarmarcích v Novém Jičíně a okolí. První prodej se uskutečnil 14. 4. 2016 na novojičínském náměstí. Stánek jsme měli také v červnu v Brně, v rámci pouličního festivalu Ghettofest 2016.

V zamračeném počasí jsem sledovala výrazy lidí, kteří procházeli a nahlíželi k našemu barevnému stánku. Bylo vidět skoro na každé ženě, která do stanu nahlédla, její vyděšený výraz. Jako by bylo něco špatně, jako by dávali najevo – vy sem nepatříte, co to je za cirkus. Překvapilo mě, co řekla jedna žena, že oděvy, které nabízíme, jsou na ni moc divoké, že by se to bála na sebe vzít. Bavili jsme se o romských sukních, které jsou svým typickým způsobem hodně barevné, dlouhé a rozšířené. Lidé v Novém

Jičíně nejsou zvyklí na tento nemoderní, barevný způsob odívání.

Možná se jim také nelíbilo, že jsme měli k tomu i romskou muziku a slavnostně jsme se nebáli na lidi kolem volat, ať si přijdou prohlédnout naše výrobky, ať si něco milého od nás zakoupí, jen tak pro radost nebo pro štěstí. Tož co, reklama musí být se všim všudy. Taký si jistě vzpomenete na romský film Zlatý hlas, kde Šulo prodával ve městě koryta a taky vesele hlasitě volal: Koryta, kupte si koryta!

Jakmile sluníčko vysvitlo, přišla milá návštěva v podobě jedné starší paní, které se celý sortiment našich výrobků velice líbil. A ihned si zakoupila několik šátků a plno bižuterie. S úsměvem odcházela. To mě potěšilo. Přišlo i několik místních Romů, kteří byli velice překvapení, že nás vidí ve stánku. Bylo vidět, že nám fandí v naší práci a sami si od nás nakoupili náušnice. Vypτάvali se, kdy zase budeme na místním jarmarku.

A jak to bylo v Brně? Měli jsme úspěch. Lidé v Brně měli zájem o naše zboží. Romové neměli peníze, tak nemohli nakupovat co, co se jim líbilo. Ale místní romské ženy s dětmi nás velice chválily a vypyptávaly se, odkud jsme, co děláme a kladly nám další osobní otázky typické pro způsob konverzace romských žen.

Myslím si, že lidé kolem nás nejsou připraveni nás přijmout se všim všudy. I když znají místní Romy, protože s námi žijí v jednom městě a denně se vidíme. Důvod proč, by mě velmi zajímal. Asi se s tak blízkým kontaktem ještě nesetkali. Právě proto chci být součástí jarmarku, abychom se zviditelnili více než při našich kulturních akcích. Máme lidem co nabídnout, je jenom na nich, zda nás do svých životů přijmou a naváží s námi komunikaci. Pála bych jim to. Žít multikulturně neznamená přece nic špatného, právě naopak. Tak uvidíme, jaké ohlasy budou mít další jarmarky.

Veronika Kačová

Odešel významný romista Lev „Lajko“ Čerenkov

Ve věku necelých osmdesáti let zemřel 16. dubna v Moskvě Lev Čerenkov. Byl významnou osobností na poli romistiky. Byl mezinárodně uznávaný především jako lingvista. Narodil se a žil převážně v Moskvě. Byl synem Sintky. Jeho dědeček se oženil s polskou Romkou ve Vilně, kde část života pobýval i Lev Čerenkov, a tam se naučil i sintsky, romsky, litevsky a jidiš. Později pak v Moskvě studoval orientalistiku a naučil se anglicky. Zabýval se nejen lingvistikou, ale v rámci svého zájmu o minority také etnologií. Mezi jeho publikacemi převažují lingvistické práce. Již od roku 1959, kdy ve Velké ruské encyklopedii seznámil veřejnost s některými skupinami Cikánů/Romů – Kalderaši, s Lovary, s Ruska i Polska Roma. Kromě studia různých dialektů romštiny sbíral i romské tradice a písně. V roce 1995 vydal péčí odborného časopisu Etudes Tsiganes a mezinárodní vědecké romistické společnosti Gypsy Lore Society, jejímiž byl jako já aktivním členem, částečnou gramatiku dialektu ruských Romů. Čerenkov byl však především velmi dobrý člověk, kterého jsem i já osobně znala. Vzpomínají na něho v mnoha zemích nejen jeho kolegové lingvisté, jako kupř. Mozes Heinschink ve Vídni, rovněž jako on znalec mnoha romských dialektů a jazykových skupin. Také já na něho vzpomínám – jakožto na jednoho ze starší generace spoluzakladatelů romistiky, ale také jako na vzácného člověka.

Nechť je mu zem lehká – Mi del o Del leske loki phuv!

Eva Davidová

Nabízíme starší ročníky Romano hangos.

Cena jednoho ročníku 100,– Kč + poštovné.

Objednávky na: 545 246 673

nebo: holomkova@srmn.cz

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798
e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz
MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

červenec–září 2016

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDELI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

STÁLÁ EXPOZICE

„PŘÍBĚH ROMŮ“
Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Prezentace je rozložena do šesti výstavních sálů, kde za doprovodu romské hudby zhlédnete kromě unikátních historických sbírkových předmětů i umělecká díla a filmové dokumenty, to vše v atraktivních kulisách expozice. Exponáty doplňují originální dioramata, imitující reálné situace ze života Romů. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě.

PŘECHODNÁ VÝSTAVA:
24. 6.–18. 9. Smoky pictures, Ron Glasbeek (NL)
Výstava obrazů nizozemského umělce Rona Glasbeeka, který zachycuje život skupiny Sintů v období před, během a po II. světové válce unikátní výtvarnou technikou. Autor používá více odstínů šedé barvy, akryl doplňuje kávou a postavy na svých obrazech zahluje do oblaků kouře.

VOLNÉ VSTUPY DO VÝSTAV – Každou první neděli v měsíci a 2. srpna, 11. a 28. září.
Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

DALŠÍ AKCE PRO VEŘEJNOST

16. 8. – 21. hod. Čarovné oči & the Harmonic Play
Letní kino Brno – Střed, Dominikánská 2
Promítání němému filmu za doprovodu živé romské hudby v podání THE HARMONIC PLAY. Melodramatický snímek s tématem „cikánské lásky“ Václava Kubásky z roku 1923 je zároveň historickým unikátem, jednou z filmových lokací je zaniklá romská osada v Oslavanech u Brna.

21. 8. 2016 Pietní shromáždění k uctění obětí romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu
V roce 2016 si společně připomeneme 73. výročí hromadného transportu Romů z tábora v Hodoníně u Kunštátu do koncentračního tábora v Osvětimi, který proběhl 21. 8. 1943. Akce bude zahájena na „Žalovně“ v 11 hodin na místě hromadných hrobů bývalého tzv. cikánského tábora. Na místo konání a zpět do Brna bude vypraven autobus od muzea. Bližší informace budou včas zveřejněny na webu muzea.

FOLKLOR BEZ HRANIC

15.-19. srpna 2016

OSTRAVA

OSTRAVA!!!

Vydávání Romano hangos podporuje
Ministerstvo kultury České republiky

Nabízíme starší ročníky Romano hangos.
Cena jednoho ročníku 100 Kč + poštovné.
objednávky na: 545 246 673 nebo: holomkova@srnm.cz

S R N M

Společenství Romů na Moravě
Romano jekhetaniben pre Morava

Adresa redakce
Romano hangos
a Společenství
Romů
na Moravě

Bratislavská 65a,
Brno 602 00
tel.: 545 246 673
www.srnm.cz

číslo účtu:
230 0066 1977/2010

Nabídka inzerce

Ceník:
celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)
1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)
1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)
menší formát – 7 Kč/cm²
Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%
žádosti o inzerci na mail: holomkova@srnm.cz

Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno: .....
název organizace: .....
adresa, PSČ: .....
e-mail: ..... telefon: .....
počet objednaných výtisků: .....

způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou
☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu:
Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00. Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010
cena předplatného pro rok 2016 je 265 Kč

MISS ROMA

19. 8. 2016

v sálu Kulturního domu
ve Velkých Hamrech (na náměstí) od 16:00 hodin.

AKCE SE KONÁ ZA PODPORY MŮ VELKÉ HAMRY
A ZÁŠTITU NAD MISS ROMA 2016
V LIBERECKÉM KRAJI PŘEVZAL KRAJSKÝ ÚŘAD
LIBERECKÉHO KRAJE V LIBERCI.

O Vaši přízeň a titul Miss Roma 2016 v Libereckém kraji budou bojovat dívky z Liberce, Jablonce n. N., Tanvaldu, Desné, Železného Brodu a Harrachova.
V programu jsou zahrnuty také romské kapely a romští sóloví zpěváci.

PATRIK KOTLÁR – TANVALD/LIBEREC
RUMUNGRE – HARRACHOV
ROMANO STYLL – MIMOŇ
MILAN DEMETER/BINGČ – PRAHA
MODERÁTOR AKCE: RICHARD SAMKO – PRAHA

SPONZOŘI:
PRECIOSA, Radio Jachna, JABLONEX, EliteHair s.r.o.

Pořadatel: Eva Gáborová za z. s. Roma Tanvald.

HUDEBNÍ FESTIVAL NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN

V. ROČNÍK

20|8|2016
DK LIBEREC
13–19 HOD.

HLAVNÍ KAPELA KOVAČ BAND

LIBERECKÉ FÓRUM
Akci pořádá nezisková organizace Liberecké fórum pod vedením A. MARCELA GRŮNZI
Akce se koná pod záštitou LIBERECKÉHO KRAJE

VEČERNÍ ZÁBAVA
20–4 HOD.
VSTUP 150 Kč

Moderuje RICHARD SAMKO